

6. Dünya Su Forumu ve Dünya Su Günü'nde ortaya konan tablo iç açıcı değil

Su alarm veriyor

Dünyamızın gelecekte suya olan ihtiyacı 6. Dünya Su Forumu ve Dünya Su Günü'nde masaya yatırıldı. BM'nin hazırladığı rapora göre 2050 yılında dünyanın suya olan ihtiyacı yüzde 55 düzeyinde artacak. Tespitlere göre 2020'den sonra su konusu uluslararası gerginlik nedeni olabilecek.

Bahadır Selim Dilek

ANKARA - Küresel ısınma ve iklim değişikliği senaryoları bağlamında çok fazla gündemde olmasa da "su" "su'yun geleceği" konuları, insanlık açısından büyük önem taşıyor. "Su" konusunda küresel dikkatin yoğunlaştığı mart ayında hem 6. Dünya Su Forumu toplandı hem de Dünya Su Günü kutlandı. Ancak ortaya konan tablo gerek Türkiye gerekse küresel açıdan iç açıcı değil.

Marsilya'daki 6'ncı Dünya Su Forumu "Şimdi çözüm zamanı" sloganıyla düzenlendi. Forumda çok sayıda ülkeden bakanlar, şirket temsilcileri, kamu kuruluşları ve sivil toplum örgütleri, gençlik temsilcilerinden oluşan 20 bine yakın katılımcı davet edildi. Ancak, katılımcı sayısının 8 bin civarında kalması, bir yandan hayal kırıklığı yaratırken diğer yandan da su konusunun küresel ölçekte ciddi biçimde değerlendirilmekte olduğunu gösterdi.

Katılımcılar, forumda içme suyu temini ve sıhhi tesisatlar konusunda nasıl gelişme sağlanabileceği yönünde önerileri tartışma ve toplantılarda masaya yatırdılar. Toplantıda en dikkat çekici rapor BM'nin 2012 yıllık raporu oldu. UNESCO Genel Müdürü **Irina Bokova** ve BM Su Grubu Başkanı ve Dünya Meteoroloji Örgütü Genel Sekreteri **Michel Jarraud**'un açıkladığı rapora göre 2050 yılına kadar tüm sektörlerdeki su talebi artarak 2050 yılında tarihinin en yüksek düzeyine çıkacak.

Su ihtiyacı artacak

Rapora göre gıda ihtiyacı 2050 yılına kadar yüzde 70 oranında artacak. Bunun yanısıra hayvancılığın yem ihtiyacı da tarım sektöründeki su kullanımını yüzde 19 oranında arttıracak. 2050 yılına kadar dünya su ihtiyacı yüzde 55 oranında artacak ve sınıraşan su havzalarında yaşayan nüfusta da artış olacak.

38 yıllık bu projeksiyonun yanısıra bugüne ilişkin saptamalar da, günümüz su gerçeğini ortaya koyuyor. Raporda dünya üzerinde 1 milyar kişinin hala temiz içme suyuna ulaşamadığı belirtiliyor. Şehirlerde ise 1990'lı yıllara göre suya ulaşamayan kişi sayısında artış oldu. Ayrıca kuraklık, taşkınlar ve iklimsel değişikliklerinin diğer sonuçları su talebini etkileyecek.

Küresel alandaki su stratejisine olumlu açıdan bakıldığı zaman yani, bardağın dolu tarafı dikkate alınır, dünya nüfusunun yüzde 89'unun temiz suya eri-

şim olanağı bulunuyor. Ancak, bu durum, dünya nüfusunun yüzde 11'inin, yani 783 milyon kişinin hala temiz olmayan su içmek zorunda olduğu gerçeğini de ortadan kaldırmıyor.

Gelişmiş ülkeler için de güvenilir suya ulaşmak çok kolay değil. Forumda konuşan Avrupa Komisyonu İnsani Yardım ve Kriz müdahalesi için Uluslararası İşbirliğinden Komisyon üyesi **Kristalina Georgieva**'nın AB nüfusunun yüzde 11'inin güvenilir suya ulaşmadığını açıklaması dikkat çekici. Yani, bütün dünya açısından "medeniyet projesi" olarak algılanan AB üyesi ülkelerde yaşayan her on kişiden birinin kullandığı su güvensiz.

Türkiye su yoksulu

Küresel ölçekte tablo bu olunca, "Türkiye su konusunda ne durumda" sorusu da gündeme geliyor. İlk aşamada

tüketimi alışkanlıklarının değişmesi gibi faktörlerin etkisi ile su kaynakları üzerine olabilecek baskıları giderek artacak olması, tablonun daha da sıkıntılı olacağını gösteriyor. Ayrıca bütün bu tahminler mevcut kaynakların 25 yıl sonrasına hiç tahrip edilmeden aktarılması durumunda söz konusu olabilecek. Dolayısıyla Türkiye'nin gelecek kuşaklara sağlıklı ve yeterli su bırakabilmesi için kaynaklarını çok iyi koruyup, akılcı kullanılması gerekiyor.

Türkiye açısından su sadece çevresel bir konu olmaktan öte stratejik bir anlam da ifade ediyor. Özellikle Irak ve Suriye'yi besleyen Dicle ve Fırat, bu ülkelerin Türkiye'ye bakışını da şekillendiriyor. Dünya 6. Su Forumu'nda konuşan Irak Su Kaynakları Bakanlığı'ndan Dr. **Munathel Al Mahdavi**'nin Türkiye'nin projelerinin olumsuz etkisi olduğunu söylemesi, Bağdat yönetiminin bu konuda bakışı açısından da or-

dikkate alınan DSI'nun verilerine göre Türkiye su yoksulu. Türkiye'nin tüketilebilir yer üstü ve yer altı su potansiyeli yılda ortalama toplam 112 milyar metreküpe ulaşıyor. Türkiye'nin kişi başına düşen yıllık kullanılabilir su miktarı bin 500 metreküp civarında. Yılda kişi başına düşen kullanılabilir su miktarı 2 bin metreküpten daha az olan ülkeler su fakiri olarak tanımlanıyor ve buna göre Türkiye su azlığı yaşayan bir ülke konumunda.

Türkiye'nin mevcut büyüme hızı, su

taya koymuş oldu.

Mahdavi'nin iddialarına göre Türkiye'nin projelerini geliştirmesinden sonra Irak, Fırat'tan daha önce gelen yıllık akımın üçte birini almaya başladı ve Dicle nehrinden gelen su da azaldı. Son 20 yıldır da Türkiye ve İran'dan gelen su önceki dönemlere göre yüzde 20 oranında azaldı.

Ancak, BM Kalkınma Programı (UNDP), 2009 Arap İnsani Gelişim Raporu, Arap ülkelerinin suyu verimsiz kullanmakta olduğuna işaret ediyor. Rapora göre yetersiz planlama ve güçsüz su

yönetimi, sulama sistemlerinde suyun verimsiz kullanılarak israf edilmesi, tahıl ve pamuğun yoğun olarak üretilmesi ve hızla artan nüfus Suriye su kaynakları üzerindeki baskıyı arttırıyor.

Diğer yandan Ortadoğu'daki diğer ülkelerle karşılaştırıldığında Suriye'nin su kaynakları bakımından hiç de fakir olmadığı gözlemleniyor. Suriye 20 Arap ülkesi arasında kişi başına düşen yağış miktarında 13. sırada ve yıllık kişi başına düşen su tüketimi 300 metreküp. Bu tüketim miktarıyla Suriye, 18 Arap ülkesi arasında 9. sırada bulunuyor. Suriye'deki suyun yüzde 90'ı tarımsal sulamada kullanılıyor. Suriye tarım politikalarının suya ihtiyaç duyan tahıl ve pamuk ekimini teşvik ediyor. Aynı zamanda ilkel ve verimsiz sulama yöntemleriyle suyunu da boşa harcıyor.

Su savaşları kapıda

Bütün bu tablo aslında, su konusunda siyasi gerginlik potansiyelini gündeme taşıyor. ABD'nin hazırladığı ve Dışişleri Bakanı **Hillary Clinton** tarafından açıklanan Su Ortaklığı Belgesi su konusunda çok ciddi uyarıları içeriyor. Rapora göre su, gelecek 10 yıl içinde ulusal ve küresel gıda pazarlarında aksaklıklara ve ülkeler içinde veya devletler arasında gerilime neden olma potansiyeli taşıyor. Ancak bu süre içinde suya bağlı olarak savaşlar çıkma olasılığı az. Su sorunu 2022 yılından sonra daha ciddi hale gelecek. Gelecek 10 yıldan sonra, su kaynaklarındaki azalmalar daha ciddi hale geldikçe, havzalarda paylaşılan su giderek artan bir şekilde baskı unsuru haline gelecek ve böylece bir silah olarak veya teröristlere yeni hedefler yaratmak için kullanılması ihtimali artacak. 2020'den sonra da başta Güney Asya, Ortadoğu ve Kuzey Afrika olmak üzere suyun bir savaş silahı olarak kullanılması veya terör aracı haline gelmesi ihtimali artacak.

Ez cümle, her ne kadar güncel siyasetin gündem maddesi olmaktan uzak konumda bulunsun da, su konusu yakın gelecekte, dünya kamuoyunun hem siyasi, hem ekonomik hem de stratejik açıdan kapsama alanına girecek gibi görünüyor.